

Blue

Mål 14: Hav och marina resurser

Om hav och marina resurser

Världens hav – deras temperatur, kemi, strömmar och liv – driver globala system som gör jorden beboelig för mänskligheten. Haven täcker 70 procent av vår planet och över tre miljarder människor är beroende av den marina och kustnära biologiska mångfalden för sin försörjning. Hur vi hanterar våra hav är avgörande för mänskligheten som helhet och för att balansera effekterna av klimatförändringarna. Överfiske, försurning, gifter och föroreningar är några av de problem som drabbar våra hav idag. Vi har alltid behövt haven. Nu behöver haven oss.

Var på jorden?

Lombok och Mindanao i Indonesien, Lord Howe Island och Coral Sea (Stora barriärrevet, utanför Queensland) i Australien, samt Hawaii i USA.

I filmens början konstateras fyra faror mot haven: habitatförlust, kustexploatering, föroreningar och storskaligt industriellt fiske. De fyra hoten behandlas sedan med nedslag i olika marina miljöer på flera platser kring Stilla havet. Förklara kort vad respektive hot innebär!

Stilla havet är världens största ocean och tar upp inte mindre än 32% av jordens yta. Vilka är de andra världshaven? På vilket sätt fungerar havet som jordens termostat? Människan är beroende av en mängd ekologiska tjänster som världens hav producerar. Utöver som termostat, hur påverkar haven livet på jorden?

I filmen framkommer att det varje år dör 73 miljoner hajar för bara sina fenors skull – trots att många bestånd av hajar är hotade. WWF bekräftar siffrorna och konstaterar att det samlade antalet hajar som dödas årligen uppgår till cirka 100 miljoner. Hur många hajar finns det? Finns det hajar i Sverige? Får man fiska dem? Stämmer det att hajar fanns redan på dinosauriernas tid? Varför överlevde de, men inte dinosaurierna? Till vad efterfrågas hajfenor? Får det säljas i Sverige?

På tonfiskmarknaden får vi höra att en trälare tar upp motsvarande en småskalig fiskares årsfångst på en enda dag. Tonfiskarnas medelstorleken idag är 30% mindre än för 10 år sedan och 90% av fiskarna på marknaden är för unga för att fortplanta sig. Vad blir effekten av det fisket? Små kustsamhällen som är beroende av fisk – vad händer med dem när haven töms på fisk och ekosystemen rubbas?

Uppskattningsvis 17% av fisken som säljs är olovlig fångst. Hur kan man motarbeta det? Vad menas med spöknät?

I filmen ser vi sjöfåglar fulla av synliga plastbitar, men det talas också om de allt mindre plastbitarna som inte är synliga för ögat. Även vi människor äter plast och matar våra barn och djur med plast. Hur förklarar man att det har infiltrerat hela ekosystem?

Korallrev beskrivs ofta som ”havets regnskogar”, med en artrikedom som huserar en fjärdedel av allt marint liv. Finns det korallrev i Sverige? Vilka funktioner har korallreven utöver som boplats, skydd och matplats för andra arter?

I filmens början talas det om ett ”massutdöende”. Forskare menar att vi nu befinner oss i ett massutdöende som kan liknas vid de fem tidigare stora utdöenden vi känner till. Vilka är de andra och vad orsakade dem? Vad orsakar detta sjätte massutdöende?

I ett hälsosamt hav kan det marina livet vara motståndskraftigt och fiskbestånd och andra arter kan återhämta sig. Knölvalen, till exempel, ökar nu i bestånd. Men som konstateras i filmen så är de marina skyddade områdena små. På land skyddas nära 15% av ytan – vad är motsvarande siffra för havet? Varför?

Utöver plast i olika former, vad förorenar mer våra hav? Kanske skulle vi ha reagerat mer kraftfullt om vi alla såg direkt vad som hände under den blåa ytan. Varför ser havet blått ut?

Blue

Filmtyper: Dokumentär
Produktionsår: 2017
Produktionsland: Australien
Utspelas i land: Australien, Indonesien, USA

Regi: Karina Holden
Producent: Sarah Beard
Manus: Karina Holden
Foto: Jody Muston & Jon Shaw
Klippare: Vanessa Milton

Rek. från ålder: åk 7
Speltid: 76 minuter
Talat språk: engelska
Textat språk VOD: engelska
Textat språk DVD: engelska

Blue passar också bra i

Biologi i årskurs 7–9

Natur och samhälle

- Människans påverkan på naturen lokalt och globalt. Möjligheter att som konsument och samhällsmedborgare bidra till en hållbar utveckling.
- Ekosystems energiflöde och kretslopp av materia. Fotosyntes, förbränning och andra ekosystemtjänster.
- Biologisk mångfald och vad som gynnar respektive hotar den. Samhällsdiskussioner om biologisk mångfald, till exempel i samband med skogsbruk och jakt.
- Lokala ekosystem och hur de kan undersökas utifrån ekologiska frågeställningar. Sambanden mellan populationer och tillgängliga resurser i ekosystem. De lokala ekosystemen i jämförelse med regionala eller globala ekosystem.
- Aktuella samhällsfrågor som rör biologi.

Biologin och världsbilden

- Historiska och nutida upptäckter inom biologiområdet och deras betydelse för samhället, människors levnadsvillkor samt synen på naturen och naturvetenskapen.
- Aktuella forskningsområden inom biologi, till exempel bioteknik.
- Naturvetenskapliga teorier om livets uppkomst. Livets utveckling och mångfald utifrån evolutionsteorin.

Biologins metoder och arbetssätt

- Källkritisk granskning av information och argument som eleven möter i olika källor och samhällsdiskussioner med koppling till biologi, såväl i digitala som i andra medier.
- Hur organismer identifieras, sorteras och grupperas utifrån släktskap och utveckling.
- Sambandet mellan biologiska undersökningar och utvecklingen av begrepp, modeller och teorier.

Geografi i årskurs 7–9

Livsmiljöer

- Klimatförändringar, olika förklaringar till dessa och vilka konsekvenser förändringarna kan få för människan, samhället och miljön i olika delar av världen.

Miljö, människor och hållbarhetsfrågor

- Sårbara platser och naturgivna risker och hot, till exempel översvämningar, torka och jordbävningar, och vilka konsekvenser det får för natur- och kulturlandskapet.

Kemi i årskurs 7–9

Kemin i vardagen och samhället

- Kemiska processer vid framställning och återvinning av metaller, papper och plaster. Livscykelanalys av några vanliga produkter.
- Vanliga kemikalier i hemmet och i samhället, till exempel rengöringsprodukter, kosmetika, färger och bränslen samt hur de påverkar hälsan och miljön.

